

Міністерство культури України

**Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого**

Інститут екранних мистецтв / Факультет театрального мистецтва

Кафедра _____ **Гуманітарних дисциплін** _____
(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

_____ Інга Чхатарашвілі-Петраш
« _____ » _____ 2026 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІФОЛОГІЯ ЯК ФЕНОМЕН КУЛЬТУРИ

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ **перший (бакалаврський)** _____
(перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий, освітньо-творчий))

спеціальність _____ **021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво** _____
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма _____ **Майстерність диктора та ведучого програм телебачення,**
Режисура телебачення _____
(назва освітньої програми)

Київ – 2026

Розробники: МИРОПОЛЬСЬКА Євгенія Валеріївна, кандидат філософських наук,
доцент

Викладач: МИРОПОЛЬСЬКА Євгенія Валеріївна, кандидат філософських наук,
доцент

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін,
Протокол від 27.08.2026 № 1

Завідувач кафедри _____ *Олена ОНИЩЕНКО*

29.08.26

(підпис)

Пролонговано:

на 2026__/2027__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від 27.08.2026 № 1
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

© КНУТКІТ імені І. К. Карпенка-Карого

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання			
	денна		заочна	
Характеристика навчальної дисципліни	Вибіркова			
Курс	2			
Семестр		4	-	-
Кількість кредитів -			-	-
Загальний обсяг годин -		90	-	-
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні			
		16		
		14	-	-
	Практичні			
	-	-	-	-
	Індивідуальні			
	-	-	-	-
	Лабораторні			
	-	-	-	-
	Самостійна робота			
		60	-	-
Вид підсумкового контролю		залік	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета -вивчення основ теорії міфу і конкретний розгляд найзначніших міфологічних систем, що дозволяє сформувати уявлення про шари свідомості та культури, що вислизують від класичної раціональності;

- формування уявлення про міф як особливу форму культури на основі вивчення законів функціонування міфологічної свідомості за допомогою теорії міфу і міфологічних систем світу;

- створення культурного фундаменту, необхідного для ефективної роботи в творчих професіях театру, кіно і телебачення.

Завдання: дати чітке уявлення про міфологію як науку;

- ознайомити студентів з основними властивостями міфу як особливої картини світу;

- визначити роль міфу у культурі сучасної цивілізації;

- сприяти формуванню світоглядно-методологічної культури студентів.

Передумови для вивчення: вивчення дисципліни «Міфологія як феномен культури» сприяє створенню фундаменту розуміння предметів основного мистецтвознавчого блоку; цілісного і об*ємного уявлення про культурні процеси

Очікувані результати навчання (РН) за дисципліною:

ПРН 6- створювати драматургічну концепцію та сценірій аудіовізуальних творів різних видів, жанрів, стилів

ПРН-7 Забезпечувати виразність при втіленні авторського задуму аудіовізуального твору

3. Структура навчальної дисципліни

[illegible]

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1 МІФ В ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ.

Ритуали як основа уявлень про світ. Ушанування мертвих і страх перед ними. Виникнення образу душі.

Міф як родова система цінностей. Міф як особистий сценарій. Міф як психодинамічний образ.

Основні поняття/ ключові слова : ініціація, табу, ушанування мертвих, метемпсихоз, метаморфоза, анімизм, образ душі, структура міфологічної творчості, магія, ритуали

Рекомендована література:

1. Барт Р. Міфології. – К.: Основи, 2008.
2. Еліаде М. Пошуки: історія і смисл в релігії .- К. 2023.
3. Еліаде М. Трактат з історії релігії. – К. 2016.
4. Кассіерер Е. Міфологія символічних форм.. – Т. 2 . Міфологічне мислення. – К., 2002.
5. Фрезер Дж. Дж. Золота гілка. – К.: Основи, 2003.

Тема 2. ВІРУВАННЯ У ДУШУ . МІФОЛОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ .

Душа у віруваннях давніх єгиптян.. Уявлення про душу в античній міфології. Уявлення про душу у Давній Індії.. Психологія „недіяння " і „правил поведінки": даосизм і конфуціанство.

Основні поняття/ ключові слова : образ душі, ушанування мертвих, ритуал, метемпсихоз, метаморфоза, принцип «недіяння», самовдосконалення, природжене й набуте, просвітлений, нірвана, фантазія, смертність, доля

Рекомендована література:

1. Еліаде М. Трактат з історії релігії. – К. 2016.
2. Кемпбел Дж. Сила міфу. – К.: Софія, 2016.
3. Платон. Діалоги. – Харків, 2022.
4. Фрезер Дж. Дж. Золота гілка. - – К.: Основи, 2003.
5. Фром Е. Душа людини.- К., 2006.

Тема 3 АРХЕТИПИ І КОЛЕКТИВНЕ НЕСВІДОМЕ.

Від „Гіперуранії " Платона до Юнгіанського „ Колективного несвідомого". Про поняття архетипу . Структура архетипів психіки . Феноменологія архетипів.

Основні поняття/ ключові слова: «гіперуранія», ейдос, прекрасне, колективне несвідоме, архетип, психіка, персона, самість, тінь, аніма, анімус, творчі ідеї, приховані бажання, духовне життя

Рекомендована література:

1. Платон. Діалоги .- Харків, 2022
2. Юнг К. Архетипи і колективне несвідоме. – Львів, 2018 .
3. Юнг К. Нариси щодо символіки самості. – Львів, 2016.
4. Юнг К. Архетип і символ. – К., 2024.

Тема 4. МОНОМІФ. МАНДРІВКА ГЕРОЯ.

„Тисячоликий герой " Джозефа Кемпбелла -- фундаментальне дослідження міфології людства. Міф і сон. Модель подорожі героя і міфологічні структури у літературі і кіно. Архетипи як маски Героя. Ініціація. Повернення. Перетворення Героя.

Основні поняття/ ключові слова : тисячоликий герой, подорож, міф, сон, архетип, модель, міфологічна структура, маска, ініціація, ерос і душа, перетворення героя

Рекомендована література:

1. Кемпбел Дж. Тисячоликий герой.- К., 2020.
2. Кемпбел Дж. Сила міфу. – К.:Софія, 2016.
3. Юнг К. Архетипи і колективне несвідоме. – Львів, 2018 .

Тема 5. ПОДОРОЖ ГЕРОЇНІ

Найсучасніші моделі дослідників (і дослідниць) структури „Мандрівки Героїні". Моделі Морін Мердок , Марії Татар , Лінди Леонард та Шиода Болен. „Про архетип з особливою увагою щодо поняття аніми». Карл Густав Юнг. Психологічні аспекти архетипу матері . Структура шляху Героїні (за Морін Мердок).

Основні поняття/ ключові слова: подорож, героїня, потойбічні ідеї, архетипи, тінь, самість, аніма, анімус, насолода, міф, психея, ерос, мати, ініціація, мандри

Рекомендована література:

1. Крилова С. Краса людини в життєвих практиках культури. – К., 2020.
2. Пінкола Естес К. Жінки, що біжать з вовками. Архетип Дикої жінки у міфах та легендах. – К., 2022.
3. Франчіа Д. Боги та богині давньогрецької міфології. – К., 2018.
4. Юнг К. Архетип і символ. – К., 2024.

Тема 6. АРХЕТИПИ: КЛЮЧІ ДО РОЗУМІННЯ ГЛИБИН ЛЮДСЬКОЇ ОСОБИСТОСТІ

Походження архетипів К. Юнга. Визначення архетипу. Колективне несвідоме та його структура. Зв'язок між міфологемами і архетипами. Основні архетипи, їх значення та символіка: Персона, Тінь, Аніма і Анімус, Самість. Архетипи та психологія особистості. Архетипи у контексті міфології різних культур.

Основні поняття/ ключові слова: архетипи, колективне несвідоме, особистість, персона, символ, тінь, самість, індивідуалізація, мономіф, глибинна психологія

Рекомендована література:

1. Берн Е. Ігри, у які грають люди. К., 2020
2. Мур Р., Джиллет Д. Король, воїн, маг, коханець. Перевідкриття архетипів зрілої маскулінності. – К., 2024.
3. Юнг К. Архетипи і колективне несвідоме. – Львів, 2018 .
4. Юнг К. Архетип і символ. – К., 2024.

Тема 7. СКРИЖАЛІ ЛЮДСЬКОЇ ДУШІ У СИМВОЛІЧНОМУ ПОЛІ КУЛЬТУРИ

Роль культури у формуванні «записів» на скрижалях душі. Скрижалі душі як міфологема самопізнання. Архетипічні символи, що визначають ідеали, цінності, смисли та страхи людини. Скрижалі душі в мистецтві. Міфологічні основи символіки душі. Сучасна людина перед вибором нових символів.

Основні поняття/ ключові слова: символ, скрижалі, символічне поле, культура, архетипи, колективне несвідоме, артефакти, ритуал,

Рекомендована література:

1. Оніщенко О. І. Історія та теорія художньої творчості. – К., 2023
2. Юнг К. Нариси щодо символіки самості. – Львів, 2016.
3. Юнг К. Психологія і мистецтво. К., 2024.
4. Юнг К. Психологія та алхімія. – К., 2024.

Тема 8. ЕСТЕТИКА «ВИСНАЖЕНОГО ГЕРОЯ»

«Виснажений герой» як феномен культури. Трансформація образу героя від античності до метамодернізму. Парадокс сучасного героя. Естетика страждання та боротьби. Психологічний аспект «виснаженого героя». Філософські виміри естетики «виснаженого героя».

Основні поняття/ ключові слова: «виснажений герой», естетика, екзистенціалізм, трагізм, антигерой, психологічний надлом, меланхолія, символіка тіні, апатія, фаталізм, самоідентичність через страждання.

Рекомендована література:

1. Крилова С. Краса людини в життєвих практиках культури. – К., 2020
2. Левчук Л. Т. Психоаналіз: історія, теорія, мистецька практика. – К., 2002.
3. Малахов В. Право бути собою. – К., 2008.
4. Оніщенко О. І. Історія та теорія художньої творчості. – К., 2023
5. Хамітов Н. Самотність у людському бутті. Досвід метаантропології. – К., 2020.

Семінарські заняття

Семінар 1. Коло міфологічних уявлень про душу (2 год)

1. Виникнення і суть анімізму(Г. Шталь, Е. Тейлор , Г. Спенсер).
2. Об'єктивні та суб'єктивні умови становлення первісних уявлень про душу.
В. Вундт про душу тілесну і духовну.
3. Тотемістичне тлумачення психічної діяльності живих істот (. Дж. Фрезер).
4. Магія - зворотна сторона вірувань у фатум.
5. Ритуали як основа та пізнання вікових особливостей психіки. (Л. Леві - Брюль).
6. Феномен ТАБУ (Дж. Кук , З. Фройд).
7. Поховальні обряди та уявлення про душу у віруваннях давніх єгиптян .
(Геродот „ Історія " Плутарх „ Про Ізиду та Озіріса " , тексти із фіванських царських гробниць : „ Розмова втомленого життям зі своєю душею" , „ Книги мертвих„ „Книга дихання" , „Заупокійна служба Сокара„ „ „Книга про мандри у вічності".

Семінар 2 .Феноменологія духу у казках.

- 1.Символи духу в казках різних культур.
2. Символіка душі та її трансформації.
3. Етапи розвитку свідомості через сюжет казки.
4. Мотиви ініціації як шлях до духовного пробудження.
5. Духовна боротьба добра і зла у казках.
6. Філософське осмислення дуалізму в казках (боротьба героїв з антагоністами).
7. Пошук гармонії між матеріальним і духовним

Семінар 3. Структура архетипів психіки. (2 год)

1. Поняття архетипів у К. Г. Юнга: колективне несвідоме як основа психіки.
2. Основні архетипи психіки та їх функції.
3. Архетип Тіні: від фольклору до сучасного кінематографа
4. Аніма і Анімус: образи жіночого і чоловічого в літературі і кіно.
5. Архетип Персони як маска і соціальна роль.
6. Архетип Самості: гармонія і конфлікт у персонажах.
7. Колективне несвідоме як основа міфології в кіно
8. Сценарна драматургія крізь призму архетипів Юнга.

Семінар 4. «Тисячолікий Герой: мономіф у культурі» (2 год.)

- 1.Мономіф. Зв'язок мономіфу із архетипами К. Юнга.
2. Етапи героїчної подорожі.
3. Взаємодія архетипів Гроя, Мудреця та Тіні у героїчній подорожі

4. Використання мономіфу у створенні кіносценаріїв.
5. Прояви мономіфу у сучасних супергеройських фільмах та серіалах.
6. Космологічний цикл мономіфу.

Семінар 5. «Тисячоліка героїня. (2 год.)

1. Образи богинь та героїнь у міфах різних культур
2. Архетип «героїні» у К. Юнга.
3. Трансформація жіночих образів у літературі.
4. Героїня як носій етичних виборів: добро, зло, компроміс.
5. Особливості архетипу Матері.
6. Особистісна трансформація героїні.
7. Тисячоліка героїня у сучасній філософії та культурі.

Семінар 6. Основні архетипи та їх прояви (2 год.)

1. Архетип Дитини у культурі і мистецтві.
2. Архетипи у кризові періоди.
3. Архетип і символ.
4. Архетип Героя.
5. Архетип Мудреця.
6. Архетип Трикстера.
7. Архетипи у майбутньому.

Семінар 7. Душа у символічному полі культури. (2 год.)

1. Символ як дзеркало людської душі.
2. Символічне поле культури.
3. Мова символів у мистецтві.
4. Розуміння «скрижалів душі» у мистецтві та психології.
5. Розкриття особистості через символіку.
6. Мова сновидінь як прояв душі.
7. «Виснажений герой» у контексті майбутнього.

5. Методи навчання

Предметно-ціловий, інформативний, пізнавальний, аналітичний, виховний, діалогічний

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
1.	Проаналізувати тему «Теорія анімізму Е.Б.Тайлора»	Опитування, обговорення	5
2	Проаналізувати тему «Доля античних міфів в епоху Середньовіччя».		5
6	Опрацювати архетипи К. Юнга у світовій міфології		5
4	Опрацювати структуру «шляху героя» і її застосування у сучасному кіно		5

5	Архетип « Великої богині » : міфологічні та культурні прояви.		5
7	Опрацювати тему «Ігри, у які грають люди»: аналіз міфологем через призму Е. Берна.		5
7	Міф як спосіб осмислення людського досвіду.		5
8	Герой і антигерой: архетипи в культурі та мистецтві.		5

Критерії оцінювання самостійної роботи

Критерії оцінювання	Кількість балів
1. Студент демонструє широку обізнаність з матеріалом, глибоке занурення у матеріал, презентуючи свою думку. 2. Демонструє авторську позицію у процесі реалізації завдань: кооптує свої думки у широкий гуманітарний контекст	4-5
1. Студент є персонально мотивованим і транспонує досвід, набутий у процесі освіти, у реалізацію поставлених завдань 2. Широка обізнаність з проблемою підсилюється творчим підходом	3-4
1. Недостатня обізнаність з матеріалом, відсутність асоціативного мислення. 2. Формальне ставлення до завдання.	2-3
1. Поверховість у володінні матеріалом. 2. Відсутність творчої ініціативи .	0-2

7.Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Результати навчальної діяльності здобувачів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль: поточне оцінювання роботи здобувачів впродовж семестру проводиться за допомогою: експрес-опитування, контрольних вправ, творчих завдань

Критерії оцінювання при поточному контролі

Критерії оцінювання	Кількість балів
<i>Присутність на лекційному, семінарському занятті</i>	1
<i>Виступи, участь в обговореннях на семінарських заняттях:</i>	
Всебічна репрезентація матеріалу; демонстрація широкої ерудиції; багатоаспектне розкриття теми; володіння понятійним апаратом, логіка та чіткість формулювань; занурення у концептуальний контекст	10
Недостатнє володіння матеріалом; обізнаність з проблемою, але наявність некоректних формулювань; обсяг знань виявляється недостатньо повним для всебічного розкриття теми; відсутність чіткості у володінні понятійним апаратом; відсутність уявлень про концептуальний контекст	7-4
Поверховість у володінні матеріалом; обмеженість знань, значна кількість неточностей у формулюваннях; відповіді відверто формалізовані і свідчать про незацікавлене ставлення до матеріалу; вкрай поверхнєве володіння понятійним апаратом; невміння концептуалізувати матеріал задля цілісної презентації завдання; відсутність знань, що дозволяють зануритися у концептуальний контекст; фактичне неволодіння допоміжною літературою	3

Практична відсутність знань; індиферентне ставлення до поставлених завдань; серйозні помилки у процесі презентації матеріалу, неволодіння понятійним апаратом, відсутність уявлення про концептуальний контекст	0-1
---	-----

Підсумковий контроль проводиться у вигляді залікового оцінювання за результатами поточної успішності з дисципліни

Критерії оцінювання	Кількість балів
Залікова оцінка виставляється як сума балів, отриманих за: відвідування аудиторних занять (лекції, семінари), роботу на семінарських заняттях, виконання завдань самостійної роботи	максимально 100

8.Розподіл балів, які отримують студенти

За результатами поточного контролю та самостійної роботи									Сума балів
	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T8	
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	1	1	8
Відвідування семінарських занять	1		1	1	1	1	1	1	7
Робота на семінарському занятті	6		6	7	7	7	6	6	45
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	40
Загальна кількість балів									100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	

35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0 – 34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

8. Рекомендована література

- Арістотель.
Барт Р. Міфології. – К.:Основи, 2008.
Берн Е. Ігри, у які грають люди. К..2020.
Еліаде М. Пошуки: історія і смисл в релігії .- К.2023.
Еліаде М. Трактат з історії релігії. – К. 2016
Кассіерер Е. Міфологія символічних форм.. – Т. 2 . Міфологічне мислення. – К., 2002.
Кемпбел Дж. Сила міфу. – К.:Софія, 2016
Кемпбел Дж. Тисячолікий герой.- К.,2020.
Крилова С. Краса людини в життєвих практиках культури. – К., 2020
Левчук Л. Т. Психологія: історія, теорія, мистецька практика. – К., 2002
Малахов В. Право бути собою. – К., 2008.
Мур Р., Джиллет Д. Король, воїн, маг, коханець. Перевідкриття архетипів зрілої маскуліності. – К., 2024.
Оніщенко О. І. Історія та теорія художньої творчості. – К., 2023
Пінкола Естес К. Жінки, що біжать з вовками. Архетип Дикої жінки у міфах та легендах. – К., 2022.
Платон. Діалоги. – Харків, 2022.
Франція Д. Боги та богині давньогрецької міфології. – К., 2018.
Фрезер Дж. Дж Золота гілка. - – К.: Основи, 2003.
Фром Е. Душа людини.- К., 2006.
Хамітов Н. Самотність у людському бутті. Досвід метаантропології. – К., 2020.
Юнг К. Архетипи і колективне несвідоме. – Львів,2018 .
Юнг К. Нариси щодо символіки самості. – Львів, 2016.
Юнг К. Архетип і символ. – К., 2024.
Юнг К. Психологія і мистецтво. К., 2024.
Юнг К. Психологія та алхімія. – К., 2024.

..

9. Інформаційні ресурси